

Examen VWO 2025

tijdvak 1
donderdag 8 mei
07.30 – 11.00 uur

Nederlands

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit een tekst met 17 vragen en een tekst met een samenvattingsopdracht.

Voor dit examen zijn maximaal 52 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Het beest uit de mens

- 1p 1 Welke functie heeft alinea 1 van de tekst?
- A Alinea 1 beschrijft een toelichtend standpunt.
 - B Alinea 1 formuleert de vraagstelling van de tekst.
 - C Alinea 1 geeft voorbeelden en wekt de belangstelling.
 - D Alinea 1 noemt de aanleiding en geeft voorbeelden hierbij.
- 1p 2 Wat is het onderwerp van de tekst?
- A de gewijzigde visies ten aanzien van de aanpak van modernetijdziekten
 - B de matige toepassing van moderne ideeën bij de genezing van moderne kwalen
 - C de miskenning van nieuwe ontwikkelingen bij de aanpak van onze gezondheid
 - D de positieve effecten van de introductie van de moderne leefstijlgeneeskunde
 - E de scheve verhouding tussen onze behoeften en de evolutie van de mens
 - F de toepassing van moderne inzichten bij het voorkomen van nieuwe ziekten

De tekst *Het beest uit de mens* kan op de volgende manier ingedeeld worden:

Deel 1: alinea 1 – 5

Deel 2: alinea 6 – 14

Deel 3: alinea 15 – 16

Deel 4: alinea 17 – 18

Deel 5: alinea 19

- 2p 3 Een schrijver kan verschillende middelen gebruiken om de functies van de inleiding weer te geven.
Welke **twee** middelen worden daarvoor gebruikt in Deel 1 (alinea 1–5) van de tekst? *Kies uit onderstaande lijst. Noteer alleen de nummers:*

1. een opvallende bevinding rapporteren
2. een probleemstelling formuleren
3. een sarcastische opmerking plaatsen
4. een stelling poneren
5. geschiedkundige zaken noemen
6. vragen stellen

- 2p 4 Lees de slotzin van alinea 4 (*'En aan adviezen als ...'*).
Formuleer de redenering die aan deze uitspraak ten grondslag ligt, in twee stappen. *Maak de volgende zin af met maximaal 20 woorden:*
De schrijfster zegt dit omdat adviezen die uitgaan van de eigen mogelijkheden ..., dus ...
- 1p 5 Welk van de volgende kopjes past boven Deel 2 (alinea 6–14)?
A Begrip voor overgewicht
B De moderne leefstijlziekten
C De ontwikkeling van de mens
D Nadelen door voeding
E Riskante leefstijl
- 1p 6 Alinea 6 bevat een uitspraak die in alinea 7 uitgewerkt wordt.
Van welk type uitwerking is sprake in alinea 7?
Er is sprake van een uitwerking op basis van ...
A autoriteit.
B vergelijking.
C voorbeelden.
D voor- en nadelen.
- 1p 7 De schrijfster geeft een oordeel over het gebruik van de termen *'leefstijlziekten'*, *'beschavingsziekten'* en *'modernetijdziekten'*.
Ze wil daarmee duidelijk maken dat ...
A deze begrippen de oorsprong van het probleem onvoldoende tonen, omdat ze een verwijt inhouden.
B de oorzaak van deze kwalen niet door het individu aangepakt moet worden, maar door de gemeenschap.
C we in deze moderne tijd extra aandacht moeten besteden aan de gevaren van de moderne aandoeningen.
D ze een nieuwe benadering van het probleem zinvoller vindt dan continue verwijzingen naar de gezondheid.
- 3p 8 Binnen het tekstgedeelte van alinea 12, 13 en 14 hebben de alinea's een functie ten opzichte van elkaar.
Benoem de functie van respectievelijk alinea 12, 13 en 14 en kies daarvoor steeds een andere term uit het onderstaande rijtje:

bewering – constatering – gevolg – oorzaak – probleemstelling – stelling – toelichting – verschijnsel – voorbeeld – voorwaarde

- 1p **9** Citeer de zin die de essentie van Deel 3 (alinea 15–16) weergeeft.
- 2p **10** Lees de slotzin van alinea 17 (*'Het woord 'betutteling' ... 'correctie' kunnen spreken'*).
 Wat moet deze 'correctie' inhouden om welk gewenst effect te bereiken?
Maak de volgende zin af met maximaal 15 woorden:
 Deze correctie moet door ... ervoor zorgen dat ...
- 3p **11** Alinea 18 begint met de signaalformulering 'Verder', die het juiste verband aangeeft tussen alinea 17 en alinea 18.
 Leg in twee stappen uit wat dit verband is en waarom dit woord goed gebruikt is. *Gebruik maximaal 25 woorden voor je gehele antwoord.*
- 4p **12** Alinea 19 bestaat uit drie zinnen die elk een eigen functie of functies hebben. Die zinnen staan hieronder verkort weergegeven, genummerd.

nr	zin
1	We bewegen ..., en dat is de schuld van onze omgeving.
2	Wie vandaag de dag ... zullen we het moeten aanleren.
3	Om het bewegingsapparaat ... Fitbit of iWatch cadeau te geven.

Noteer van elke zin de gevraagde functie of functies in het schema op de uitwerkbijlage. Een van de functies van zin 2 is al gegeven.

Kies steeds een andere term uit het volgende rijtje:

argument – conclusie – gevolg – middel – oorzaak – oplossing –
 probleemstelling – relativering – samenvatting – stelling –
 tegenstelling – tegenwerping – toelichting – voorwaarde

4p 13 De volgende reeks uitspraken is willekeurig geordend.
Kies uit de reeks de **vier** uitspraken die gebaseerd zijn op de inhoud van het artikel en die (in de juiste volgorde gelezen) samen de hoofdgedachte van het artikel tot uitdrukking brengen.
Noteer de nummers van deze vier uitspraken.

1. Aangezien het de moderne tijd is die tot aandoeningen als burn-out en obesitas leidt, zou je hierbij van 'modernetijdziekten' kunnen spreken.
2. Als we ons lichaam en onze geest gezond willen houden, moeten we ons leven bewuster inrichten.
3. De wijze waarop we met ons lichaam omgaan, is er debet aan dat er tegenwoordig andere gezondheidsproblemen bestaan dan vroeger.
4. Door de mens te zien als soort, is het veel gemakkelijker de juiste aanpak van leefstijlziekten te bedenken.
5. De bestaande gezondheidsproblemen moeten we beschouwen als problemen waar de moderne mens mee te maken krijgt.
6. Het is **niet** goed dat een patiënt die lijdt aan een leefstijlziekte, schuldgevoelens krijgt.
7. In de huidige samenleving kan het **niet** meer zo zijn dat enkelen lijden en de rest toekijkt bij een mogelijke verlichting van beschavingsziekten.
8. Mensen gebruiken hun lichaam **niet** meer op een verstandige manier.
9. Tegenwoordig zijn er relatief veel mensen die lijden aan modernetijdziekten.
10. We kennen de oorsprong van ons leven niet goed meer en leven er eigenlijk op los.
11. We laten ons lichaam zich aanpassen aan het gemak dat de leefruimte ons biedt.
12. Zoals we vinden dat dieren in hun natuurlijke omgeving horen, zo moeten mensen hun omgeving zo natuurlijk mogelijk houden.

1p 14 Wat is de hoofdvraag waar de tekst antwoord op geeft?

- A Gaan de deskundigen op de juiste manier om met de kwalen die tegenwoordig de kop opsteken?
- B Hoe dienen modernetijdziekten door de overheid en andere deskundigen aangepakt te worden?
- C Hoe moeten we omgaan met patiënten met moderne kwalen zonder hun een schuldgevoel te bezorgen?
- D Op welke wijze speelt de omgeving van de mens een rol in het ontstaan van modernetijdziekten?
- E Waarom moeten we de oorzaak van de moderne kwalen zoeken bij de ontwikkeling die de mens heeft ondergaan?

- 1p 15 Op welke manier moet de tekst getypeerd worden?
- A Dit is een beschouwende tekst met betogende elementen.
 - B Dit is een beschouwende tekst met informatieve elementen.
 - C Dit is een betogende tekst met beschouwende elementen.
 - D Dit is een betogende tekst met informatieve elementen.
 - E Dit is een informatieve tekst met betogende elementen.
- 2p 16 Elke tekst volgt in grote lijnen een bepaald patroon, een tekststructuur. Op welke **twee** structuren is deze tekst gebouwd?
Noteer de twee nummers.
1. probleem-oplossingstructuur
 2. verklaringstructuur
 3. verleden-heden-toekomststructuur
 4. voordeel-nadeelstructuur
 5. vraag-antwoordstructuur
- 1p 17 Welke houding van de schrijfster spreekt uit de tekst?
- A De schrijfster is humoristisch.
 - B De schrijfster is kritisch.
 - C De schrijfster is pessimistisch.
 - D De schrijfster is sarcastisch.

Tekst 2 Bemoeizucht helpt Afrika niet

- 21p 18 Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal 210 woorden van de tekst *Bemoeizucht helpt Afrika niet*. Zorg ervoor dat je samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent.

Uit je samenvatting moet duidelijk worden:

- Welke probleemsituatie in de tekst aan de orde wordt gesteld;
- Welke hoofdvraag besproken wordt en waar die uit voortvloeit;
- Welk probleem zich voordoet bij het zoeken naar oplossingen;
- Welke oplossing wordt beoogd en welke kanttekeningen daarbij worden geplaatst;
- Welke conclusie en welke toekomstverwachting geformuleerd worden.